



ואשר שימש כמוסד ליתומים לפני המלחמה. למוסד יש 26 דונם של אדמה חקלאית, אשר עליה אפשר להקים חווה לעשרות נערים, הנוזרים הביעו את נכונותם לקבל את הילדים, לעזור להם לחיות חיי עבודה סדירים.

מאז עברו חודשים רבים. אמנם הבניין נחזר ודמי החכירה שולמו למגור אך עדיין המוסד רחוק מלהיות מוכן לקבל את הנערים (תחילה יתקבלו 60 נערים בלבד, אחריכך יוכנסו גם נערות). משרד הסעד, שנטל את האחריות על עצמו, מבטיח כי העבודה תיגמר תוך חצי שנה. אם לא יחולו עיכובים. אלא שבענייני ילדים מפגרים נוטים לחול, משום מה, עיכובים רבים.

מספרת אס, התרוצצתי בין תריסר פקידים ממסלתיים למצוא סידור לבני המפגר. ובכל מקום שלחו אותי למקום אחר. אמרו לי שילד מפגר אינו ראוי לכל מאמצים. כדאי להם יותר לבטל את זמנם בטיפול בילד נורמלי.

לכסוף מצאה פיד שהיה מוכן לשעות אליה. הוא עצמו היה אב לילד מפגר.

נערה בת 13, פקחית אך אינה מוסוגלת ללמוד.



ריכים. הם לומדים קרוא וכתוב, תסירה, נגרות, את הדברים המשוטטים ביותר של החיים: לשחק בכדור, לשמור על נקיון עצמי.

בדומה לבית-ספר זה קיימים בתי ספר לאימבצילים בכל הערים הגדולות. ישנם מוסדות לילדים יותר מתקדמים — דבילים המסוגלים ללמוד גם תנ"ך וחשבון; בתל-אביב אף קיים בית-ספר עירוני לדבילים הנחשב לאחד הטובים בעולם. אך לכולם חסרון אחד גדול: בגיל 17-18 חייב התלמיד לעזוב. החברה עשתה את שלה. מרגע זה ואילך התפקיד מוטל על ההורים — ועל הנער עצמו.

ישנם הורים היכולים להרשות לעצמם לשלוח את בנם למוסד פרטי מתאים. לשם כך דרושה היכולת להפריש 60-65 לירות לחודש. אתרים מנשים לסדר את בנם בעבודה כלשהי; גם זה אינו דבר קל.

פעם נהגתי לקחת ילד עמי וללכת איתו מבית-מלאכה לשני, מספרת מנהלת בית הספר העירוני צילה הוסמן. בעל הבית היה מקשיב לדברי, מנענע בראשו, מביט על הילד ומצטער: איך אפשר לקבל אדם כזה?

גם אילו הוכנס לארץ חוק (בדומה לזה הקיים בצרפת) כי כל מעביד חייב להעסיק אחוז מסויים של מפגרים בין עובדיו לא היה המצב משתנה בהרבה. כי הבעיה הגדולה, על אף קשיי הקיום, אינה סידור עבודה או לינה לנער המפגר, כשהוריו חיים. הבעיה האמיתית היא: מה יקרה לו כשהוריו לא יהיו עוד בחיים. כיצד יוכל צעיר, המתקשה להבין כי לכל רחוב יש שם, לדעת מה לעשות בפנסק תלושים? מי יבטיח כי לא ירומה בשכר? וחשוב מכל — כי לא יהפוך כלי נוח לביצוע פשעים?

והבנות. מה הבטחון כי לא תפונה נערה דבילית — נורמלית בחיצוניותה ואף יפה — להפוך פרוצה?

**קריאות לעג ואבנים.** לפני זמן מה הופיע מאמר ארוך בירחון האמריקאי רידרס דיז'סטי שם המאמר היה "בני", סיפור על מאמציה של אם שהחליטה כי אהבתה לבנה המפגר היא הגורם היחיד המסוגל להקל עליו את סבלו, להנעים את חייו. כעבור שנים מספר היתה האם עצמה זקוקה לטיפול רפואי, לאחר התמוטטות עצבים מוחלטת. הבן נשלח למגור. אילו כתבו כל הורי הילדים המפגרים בארץ על נסיונם היו כולם מגיעים לאותה מסקנה: אם מדוכאה וסובלת אינה מסוגלת לחנך את בנה, רק מי שאין רגשותיו מעורבים יכול לתת לילד המפגר את הטיפול הדרוש לו. לשם כך



**אותיות למרים.** נער בן 15, הזקוק עדיין ללימוד אינדיבידואלי של קריאה, לפי אותיות גדולות אשר מנהלת בית-הספר מלמדת אותו להרכיב מהן מלים ומשפטים.

דרוש מוסד שיקלוט את הילדים, שיבטיח להם את הטיפול המתאים לא רק משך שמונה שעות לימוד, עד גיל מסוים, אלא ברציפות ולכל החיים.

לפני שנים אחדות התאחדו כמה הורים, הקימו אגודה לקימום ילדים מפגרים, שתעשה את כל האפשר למען ילדים מפגרים מכל הסוגים והגילים. אחת המסקנות המעשיות היתה להקים מוסד חקלאי מחוץ לעיר, בו ייקלטו נערים ונערות בגילים המבוגרים, יחיו במסגרת המתאימה להם, יעבדו תחת הדרכת והשגחה מומחים, ירנסו את עצמם במידה שהם מסוגלים לעשות זאת. כאן, לפחות, לא ירדפו ילדי הרחוב אחריהם בקריאות לעג, איש לא יידה בהם אבנים, איש לא יבקש לרמות ולנצל אותם.

**המועצה אינה מוכנה.** ההורים חיפשו ומצאו חווה מתאימה באחת ממושבות השרון הוותיקות. ברגע האחרון, כשעמדו לקנות את החווה, הודיעה להם המועצה המקומית: איננו מוכנים להסכים ל"מוסד כזה" אצלנו. ההורים פנו לממשלה בבקשה לעזור להם למצוא מקום אחר. אנו מוכנים לקחת על עצמנו את חלקנו בהחזקת המקום והילדים, הודיעו. היו הורים שאף הציעו לרשום את רכושם כירושה לממשלה על חשבון החזקת המוסד.

בתחילת השנה נמצא המקום המתאים: בית גדול, בן שלוש קומות, השייך למגור בית רפאת (בסביבת ירושלים)